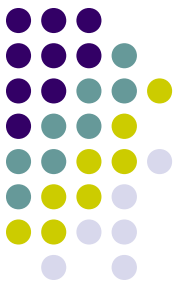

Актуальність вивчення української діалектної фразеології

Презентація
студентки 62 групи
ННІ філології та журналістики
Дідух Лілії

План

1. Діалектна фразеологія як галузь науки.
2. Розмежування ізоглос в наріччях
3. Дослідники.
4. Синонімічний ряд синонімів.
5. Висновки.

Література:

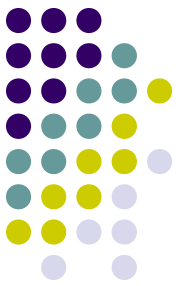

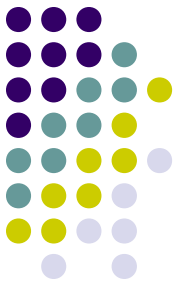
1. Бевзенко С. Актуальність вивчення української діалектної фразеології // Мовознавство. – 1972. - № 2. с. 15-19.
2. Ларін Б. О. Про народну фразеологію // Праці Х Республіканської діалектологічної наради. – К., 1961. – с. 52.
3. Матвіяс І. Г. Діалектна основа лексики і фразеології в українській літературній мові // Мовознавство. – 2007. - № 3. – с. 23-27.

Термін фразеологія (від гр. phrasis – вираз, спосіб вираження, зворот і logos – слово, вчення) в сучасній українській мові вживається принаймні в чотирьох значеннях: **1)** розділ мовознавства, що вивчає фразеологічну систему мови; **2)** сукупність фразеологізмів у мові; **3)** своєрідні засоби вираження думки, притаманні певній соціальній групі, якомусь авторові, діалекту тощо; **4)** сукупність пишномовних нещирих висловів, позбавлених внутрішнього змісту.

Карта говорів української мови

південно-східне

двір –

пасіка –

сарай, повітка –

гриби –

півень –

лелека –

труна –

хмиз –

південно-західне

обійстя

тічки

шопа

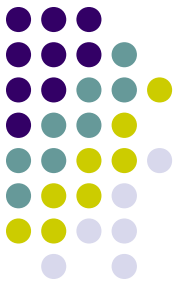
губи

когут

боціон, бусол

дубовина

ріща

північне

ореля –

ніж –

стріла –

кияхи, кікі –

ципля, куреня –

кубло –

зелень –

вилки -

південно-східне

гойдалка, вихалка

чересло

граділь

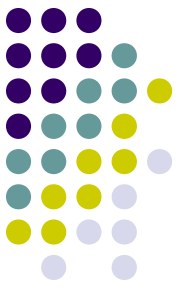
кукурудза, пшінка

курча

гніздо

озимина

рогач

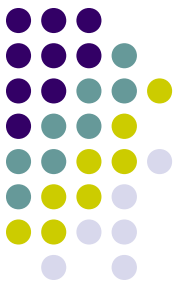

північне

вуллє –
пом'яг, хмара –
гіллє, голляче –
вельми –
шитик, попруга –
шут-шут (вигук,
яким відганяють овець)-
мурахи –
селєх, качур -

південно-західне

пасіка
хмара
хмиз
дуже
пасок
базь-базь
комахи
качур

Фразеологія української мови

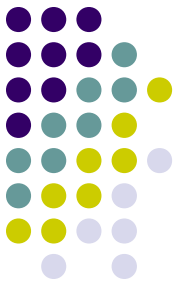
книжна

- біблійні;
- античні вислови;
- фразеологічні утворення авторів світової культури
- індивідуальні фразеологізми українських класиків

народна

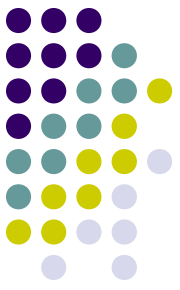
фразеологія, яка створюється і функціонує в мові народних мас

Зачинателі української діалектної фразеології:

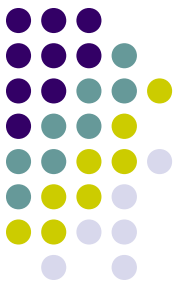

- Б. Ларін
- І. Матвіяс
- С. Бевзенко

Дослідження української діалектної фразеології:

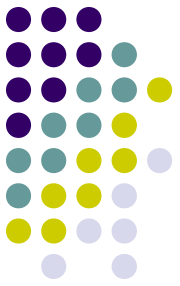
- поліські говірки (Г. Доброльожа),
- середньополіські (П. Грищенко),
- західнополіські (Г. Аркушин)
- східноподільські (М. Доленко),
- західноподільські (Н. Коваленко),
- буковинські (Н. Бабич),
- бойківські (М. Демський, М. Онишкевич, Ю. Прадід, М. Яким),
- наддністрянські (Д. Гринчишин),

- закарпатські (Й. Дзендзелівський, В. Лавер),
- лемківські говірки в оточенні словацьких (Н. Вархол, А. Івченко),
- східнослобожанські, східностепові (Р. Міняйло, В. Ужченко, Д. Ужченко),
- слобожанські (А. Івченко, Л. Ройзензон, С. Ройзензон, О. Юрченко),
- степові (Т. Грица, А. Поповський, В. Чабаненко).

“Байдикувати”

- *байдики (байди, байдаки) бити;*
- *байдики (байди, байдаки) стріляти;*
- *байдики гонити;*
- *баглаї бити;*
- *бомки (бломки) збивати;*
- *бомки (бломки) бити;*
- *бомки (бломки) стріляти;*
- *ханьки м'яти*

“базікати, говорити дурниці”

- теревені правити;
- теревені гнути;
- теревені точити;
- теревені розводити;
- точити ляси;
- точити баляндраси;
- язиком плести;
- язиком молоти;
- язик чесати;
- розпустити ханьки;
- байдиґи (бандиґи) плести (півд.-зах);
- байдиґи (бандиґи) гнути (півд.-зах);
- гнути харамана (півд.-зах);
- хармана плести (середньополіськ.)

Висновки

Українська діалектна мова має невичерпні фразеологічні багатства. Що завдяки діяльності визначних діячів українського красного письменства постійно поповнюють фразеологічну скарбницю української літературної мови. Тому одним із важливих завдань діалектологів є якнайпильніше вивчення української діалектної фразеології.

Навіть побіжне знайомство з діалектною фразеологією дозволяє стверджувати, що в українських діалектах щодо цього існують відчутні розбіжності. Детальне її вивчення становить інтерес не лише в плані виявлення взаємовідношень українських діалектів в галузі фразеології через визначення ареалів принаймні головніших фразеологізмів, а й у плані суто теоретичному.

Дякую за увагу!